

สถาบันวิจัยทางยุทธศาสตร์และวิชาการป้องกันประเทศ กองบัญชาการกองทัพไทย

เอกสารวิเคราะห์เชิงยุทธศาสตร์

แนวทางการแก้ไขปัญหาข้อพิพาทบริเวณ พื้นที่ทับซ้อนระหว่างไทย-กัมพูชา

โดย พ.อ.ศักดิ์สิทธิ์ แสงชินทร์ และ จ.ส.อ.หญิง จิตีรัตน์ ศรีพรหม

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

ไทยกับกัมพูชามีพรมแดนติดต่อกันยาวประมาณ ๗๙๘ กม. ตลอดแนวเขตแดนของทั้งสองประเทศ มีอาณาบริเวณทับซ้อนกันเป็นพื้นที่ทับซ้อน ซึ่งกินพื้นที่ทั้งทางบกและทางทะเลของทั้งสองประเทศ โดยจำแนกเป็นประเภทได้ดังนี้

- **พื้นที่ทับซ้อนทางบก** ประกอบด้วยพื้นที่ทับซ้อนที่สำคัญบริเวณปราสาทพระวิหาร อ.กันทรลักษ์ จ.ศรีสะเกษ พื้นที่ช่องตาพระยา/บึงตระกวน พื้นที่เขาตงอ็อก อ.คลองหาด จ.สระแก้ว และพื้นที่เขาตะพานกะปาน อ.สอยดาว จ.จันทบุรี
- **พื้นที่ทับซ้อนทางทะเล** ประกอบด้วยพื้นที่บริเวณเกาะกูดตอนล่าง และพื้นที่บริเวณอ่าวไทยตอนกลางและตอนล่าง

สาเหตุสำคัญที่ทำให้เกิดเป็นประเด็นโต้แย้งของทั้งสองประเทศในการอ้างสิทธิ์เหนือดินแดนบริเวณที่เป็นพื้นที่ทับซ้อนดังกล่าว ได้แก่

- การอ้างอิงแผนที่คนละฉบับ
- การปักปันเขตแดนไทยยึดถือต้นไม้เป็นจุดอ้างอิง แต่ในปัจจุบันไม่สามารถตรวจพบตำแหน่งของต้นไม้ดังกล่าว ทำให้แนวเขตแดนคลาดเคลื่อนไม่ได้รับการยอมรับ
- หลักเขตแดนเดิมชำรุดสูญหายถูกเคลื่อนย้ายไม่สามารถหาจุดปักปันเดิมได้
- การเปลี่ยนแปลงทางสภาพภูมิศาสตร์ ทั้งจากการกระทำโดยธรรมชาติและการกระทำของมนุษย์
- การรุกล้ำดินแดนซึ่งกันและกันทั้งโดยเจตนาและไม่เจตนา
- สนธิสัญญาที่มีความไม่เป็นธรรม โดยเฉพาะรายละเอียดในสนธิสัญญาว่าอย่างหนึ่ง แต่แผนที่ประกอบสนธิสัญญาเป็นอีกอย่าง เช่น กรณีเขาพระวิหาร

กลไกที่ใช้ในการแก้ไขปัญหาพื้นที่บริเวณ ดังกล่าวข้างต้น ประกอบด้วย

• พื้นที่ทับซ้อนทางบก

- สนธิสัญญา ฟรังโก-สยาม ค.ศ. ๑๙๐๗ (พ.ศ. ๒๔๕๐)
- บันทึกความเข้าใจว่าด้วยการสำรวจและจัดทำเขตแดนทางบกไทย-กัมพูชา เมื่อ ๑๔ มิ.ย. ๔๓

• พื้นที่ทับซ้อนทางทะเล

- หลักเกณฑ์การแบ่งเขตทับซ้อนของไหล่ทวีปตามอนุสัญญาว่าด้วยกฎหมายทะเล ฉบับกรุงเจนีวา ค.ศ. ๑๙๕๘ และอนุสัญญาว่าด้วยกฎหมายทะเล ฉบับมองเตโกแบร์ย ค.ศ. ๑๙๘๒ (พ.ศ. ๒๕๒๕)
- บันทึกความเข้าใจในข้อตกลง (MOU) ระหว่าง ไทย-กัมพูชา เมื่อ ๑๘ มิ.ย. ๔๕

การดำเนินการต่อปัญหาพื้นที่ทับซ้อน ในด้านต่าง ๆ ที่ผ่านมา

• พื้นที่ทับซ้อนทางบก

- ไทยและกัมพูชา มีการสำรวจและปักปันเขตแดนร่วมกันครั้งแรกเมื่อ พ.ศ. ๒๔๕๒ โดยมีคณะกรรมการเขตแดนร่วมและคณะอนุกรรมการเทคนิคร่วมคอยกำกับดูแล
- คณะรัฐบาลไทย - กัมพูชา มีการประชุมหารือร่วมกันใน ๓ ประเด็นหลัก คือ ด้านการค้า การลงทุน และการท่องเที่ยว โดยกัมพูชาเสนอให้เพิ่มช่องทางท่องเที่ยวที่ด่านปอยเปต เพื่อแสวงประโยชน์ร่วมกัน
- การประชุมคณะกรรมการร่วมเพื่อพัฒนาปราสาทพระวิหาร เมื่อ ๒๕ มี.ค. ๔๗ โดยไทยเสนอให้พื้นที่รอบปราสาทฯ เป็นพื้นที่พัฒนาร่วม ซึ่งกัมพูชา ยอมรับข้อเสนอดังกล่าวแต่ขอให้ไทยสนับสนุนการขึ้นทะเบียนปราสาทพระวิหารเป็นมรดกโลก
- การประชุมคณะกรรมการร่วมว่าด้วยความร่วมมือไทย-กัมพูชา ระหว่าง ๗ - ๘ ก.พ. ๔๙ แต่ยังไม่สำเร็จ เนื่องจากมีปัญหาจากสิ่งปลูกสร้างที่รุกล้ำ

เข้ามาในแนวเขตแดน สภาภูมิประเทศถูกทำลาย
ทั้งจากธรรมชาติและការกระทำของมนุษย์

• พื้นที่ทับซ้อนทางทะเล

- ไทยและกัมพูชา มีการเจรจาปัญหาเขตแดนทางทะเล รวม ๒ ครั้ง โดยแสดงท่าทีทางกฎหมายและแนวคิดในการกำหนดเส้นเขตแดนทางทะเล ซึ่งปัจจุบันยังไม่ได้ข้อยุติที่ชัดเจน
- การพัฒนาร่วมในพื้นที่ไหล่ทวีปทับซ้อน โดยมีการดำเนินงานด้านเทคนิคและร่วมกันพิจารณาแต่งตั้ง “คณะกรรมการเทคนิคไทย-กัมพูชา” ซึ่งจัดให้มีการประชุมครั้งแรก เมื่อ ๖ - ๗ ธ.ค. ๔๔ เพื่อกำหนดเขตทางทะเลตั้งแต่หลักเขตที่ ๗๓ บริเวณบ้านหาดเล็ก ต.หาดเล็ก อ.คลองใหญ่ จ.ตราด ซึ่งเป็นจุดสิ้นสุดเขตแดนทางบกร่วมไทย-กัมพูชา
- การเดินทางเยือนกัมพูชาของอดีตนายกรัฐมนตรี พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร เมื่อ ๑๐ ส.ค. ๔๙ เพื่อเจรจาแสวงประโยชน์ร่วมกันในการสำรวจและขุดเจาะก๊าซธรรมชาติและน้ำมันในบริเวณพื้นที่ดังกล่าว ซึ่งไทยเคยเสนอแบ่งพื้นที่ฯ เป็น ๓ เขต โดยพื้นที่ตรงกลางใช้สัดส่วน ๕๐ : ๕๐ กัมพูชายอมรับข้อเสนอสัดส่วนด้านซ้ายและด้านขวานั้นกัมพูชาเสนอ ๙๐ : ๑๐ ขณะที่ไทยเสนอ ๖๐ : ๔๐ จึงยังไม่สามารถหาข้อยุติได้จนถึงปัจจุบัน

การวิเคราะห์และประเมินจุดวิกฤต ที่เกี่ยวข้องกับปัญหาพื้นที่ทับซ้อนในด้าน ต่างๆ ประกอบด้วย

- ด้านการเมือง ปัญหาข้อพิพาทกรณีพื้นที่ทับซ้อนถือเป็นประเด็นทางการเมืองที่มีความอ่อนไหว ตลอดจนง่ายต่อการบิดเบือนและนำไปใช้ประโยชน์ในทางที่ผิด และอาจนำไปสู่วิกฤตทางการเมืองของทั้งสองประเทศได้โดยง่าย

- ด้านเศรษฐกิจ พื้นที่ทับซ้อนมีทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์และมีมูลค่ามหาศาล ทำให้ประเทศมหาอำนาจต่าง ๆ พยายามเข้ามามีบทบาทร่วมเพื่อกำหนดทิศทางการแก้ปัญหาดังกล่าวอย่างมีนัยสำคัญแอบแฝง

- ด้านสังคม ปัญหาพื้นที่ทับซ้อนเป็นเรื่องละเอียดอ่อนที่ส่งผลกระทบต่อสังคมจิตวิทยาโดยตรง ซึ่งอาจถูกต่อต้านจากชาวกัมพูชาที่มีความเป็นชาตินิยมสูงและเคยอาศัยอยู่ในบริเวณพื้นที่ดังกล่าวมาก่อน และอาจนำไปสู่ปัญหาการล่องละเมิดสิทธิมนุษยชนได้หากขาดความชัดเจนของข้อตกลงในมิติต่าง ๆ

- ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี การสำรวจพื้นที่ทับซ้อนจำเป็นต้องใช้อุปกรณ์เทคโนโลยีที่ทันสมัยและมีประสิทธิภาพ จึงจะทำให้ได้เปรียบและเพิ่มอำนาจการต่อรองที่สูงขึ้นในการทำข้อตกลงสำรวจร่วมกัน

การวิเคราะห์เปรียบเทียบรูปแบบ/แนวทางการแก้ไขปัญหาพื้นที่ทับซ้อนที่ประสบความสำเร็จในอดีต ประกอบด้วย

- กรณีพื้นที่ทับซ้อนไทย-มาเลเซีย เนื้อที่ ๗,๒๕๐ ตร.กม. ซึ่งไทย-มาเลเซียตกลงแสวงประโยชน์ร่วมกัน ๕๐ : ๕๐ โดยลงนามบันทึกความเข้าใจเพื่อก่อตั้งองค์การร่วมกันเพื่อบริหารจัดการพื้นที่พัฒนาร่วมไทย - มาเลเซีย (JDA) เมื่อ ๒๑ ก.พ.๒๒

- กรอบความร่วมมืออนุภูมิภาคกลุ่มแม่น้ำโขง (GMS) ระหว่าง ไทย พม่า ลาว กัมพูชา เวียดนาม และจีน (ยูนนาน) เมื่อปี ๓๕ โดยสนับสนุนการจ้างงานยกระดับความเป็นอยู่ของประชาชนในพื้นที่และส่งเสริมการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างมีประสิทธิภาพ

- กรณีพื้นที่ทับซ้อนไทย - เวียดนาม เนื้อที่ ๖,๐๗๔ ตร.กม. โดยทั้งสองฝ่ายได้ลงนามในความตกลงว่าด้วยการแบ่งเขตทางทะเลระหว่างประเทศเมื่อ ๙ ส.ค.๔๐ ซึ่งไทยได้เนื้อที่ ๖๗.๗๕% ส่วน

เวียดนามได้เนื้อที่ ๓๒.๒๕% โดยใช้หลักการแก้ปัญหาความเป็นธรรมและเสมอภาค

- ความร่วมมือทางเศรษฐกิจกลุ่มน้ำอิระวดี - เจ้าพระยา - แม่โขง (ACMECS) ระหว่างไทย กัมพูชา ลาว พม่า และเวียดนาม เมื่อปี ๔๖ โดยเน้นความร่วมมือที่ปฏิบัติได้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม ยึดหลักฉันทามติและแบ่งปันผลประโยชน์อย่างเท่าเทียมกัน

ข้อเสนอแนะ

- ใช้หลักการแก้ปัญหาที่เป็นธรรมและเสมอภาคในการเจรจา รวม ประกอบสภาพการณ์ทางภูมิศาสตร์และใช้ทฤษฎีการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน เพื่อส่งเสริมด้านการท่องเที่ยวของสองประเทศ

- ใช้มาตรการทางการทูตในการเจรจาแบ่งเขตทับซ้อนบนพื้นฐานกฎหมายระหว่างประเทศ โดยมุ่งทำความเข้าใจเขตทะเลเพื่อทำสัญญาแบ่งเขตทับซ้อน ซึ่งจะทำให้ไทยได้รับประโยชน์มากกว่าการทำพื้นที่พัฒนาร่วม หากการเจรจาดังกล่าวไม่สามารถบรรลุผลได้ควรส่งเสริมให้มีการจัดตั้งองค์การร่วมบริหาร โดยเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ให้ข้อเท็จจริงและเร่งส่งเสริมโครงการพัฒนาความร่วมมือในพื้นที่ทับซ้อนทางทะเลเพื่อน้ำมันและก๊าซธรรมชาติมาใช้ร่วมกัน

- ออกกฎหมายเกี่ยวกับเขตเศรษฐกิจจำเพาะ โดยใช้เทคนิคการแบ่งเขตเศรษฐกิจจำเพาะฯ ตามหลักเกณฑ์ข้อ ๗๔ แห่งอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ. ๑๙๘๒ (พ.ศ. ๒๕๒๕) คือ ๑) ทำความตกลง ๒) ใช้หลักระยะห่างเท่ากัน และ ๓) พฤติการณ์พิเศษ (การตกลงในรายละเอียดระหว่างรัฐที่มีปัญหาในเรื่องดังกล่าวว่าจะหาหลักเกณฑ์ใดมาเป็นตัวกำหนดที่ไม่ก่อให้เกิดปัญหาในทางปฏิบัติ)

๒๔๕๒ โดยใช้เขตแดนหลักไม้ ๗๓ หลัก ต่อมาหลักเขตบางส่วนถูกเคลื่อนย้าย สูญหาย รวมถึงการใช้แผนที่อ้างอิงคนละฉบับ โดยไทยใช้แผนที่มาตราส่วน ๑ : ๕๐,๐๐๐ ลำดับชุด L7017 ของกรมแผนที่ทหาร ส่วนกัมพูชาใช้แผนที่สยาม - ฝรั่งเศส มาตราส่วน ๑ : ๒๐๐,๐๐๐ ทำให้แนวเขตแดนบนแผนที่ทับซ้อนกัน และประชาชนในพื้นที่ต่างอ้างกรรมสิทธิ์เป็นเจ้าของในพื้นที่ดังกล่าวด้วย พื้นที่ทับซ้อนที่สำคัญ ได้แก่

๑.๑ ปราสาทพระวิหาร อยู่ในเขต อ.กันทรลักษ์ ๑๕ มิ.ย.๐๕ ให้ตัวปราสาทพระวิหารเท่านั้นอยู่ในเขตอำนาจอธิปไตยของกัมพูชา และกำลังเป็นชนวนปัญหาสำคัญระหว่างไทยกับกัมพูชา เนื่องจากคำตัดสินมิได้รวมถึงพื้นที่บริเวณรอบปราสาทฯ จากแผนที่ที่ทั้งไทยและกัมพูชายึดถืออันมีพื้นที่ทับซ้อนกันด้านทิศตะวันตกเฉียงเหนือและทิศเหนือของปราสาทฯ เนื้อที่ประมาณ ๔.๖ ตร.กม.^๒ ซึ่งกัมพูชาได้ยื่นเรื่องต่อองค์กร UNESCO ซึ่งมีการประชุมคณะกรรมการมรดกโลก สมัยที่ ๓๒ ณ เมืองควิเบก ประเทศแคนาดา ระหว่างวันที่ ๒ - ๑๐ ก.ค.๕๑ เพื่อขอขึ้นทะเบียนเป็นมรดกโลกเพียงฝ่ายเดียว โดยผนวกพื้นที่ทับซ้อนประมาณ ๑๑ ตร.กม. รอบตัวปราสาทเป็นพื้นที่ใจกลาง (Core Zone) เมื่อ ม.ค.๔๙

๑.๒ พื้นที่ช่องตาพระยา/บึงตระกวน (หลักเขตแดนที่ ๓๕) ซึ่งกัมพูชาอ้างว่าเคยอยู่ในบริเวณบังเกอร์เก่าของกัมพูชาแต่ไม่มีหลักฐานเนื่องจากหลักเขตดังกล่าวได้สูญหายไป ต่อมาเมื่อ ๒๔ ธ.ค.๔๑ ไทยและกัมพูชาทำพิธีเปิดจุดผ่อนปรนตาพระยา-บึงตระกวน เพื่อให้ประชาชนทั้งสองประเทศค้าขายกัน และสร้างอาคารที่ทำการสำหรับเจ้าหน้าที่ตรวจคนเข้าเมือง แต่กัมพูชาประท้วงโดยอ้างว่าเมื่อเล็งจากหลักเขตแดนที่ ๓๔ ไปยังหลักเขตแดนที่ ๓๕ และ

พื้นที่ช่องตาพระยา/บึงตระกวน (หลักเขตแดนที่ ๓๕)

๓๖ อาคารดังกล่าวสร้างล้ำเข้าไปในเขตแดนกัมพูชา จึงถูกระงับการก่อสร้างจนถึงปัจจุบัน

๑.๓ พื้นที่เขาตาร็อก อ.คลองหาด จ.สระแก้ว จากการที่ไทยและกัมพูชาต่างยึดแผนที่คนละลำดับชุด ทำให้เกิดการทับกันของแนวเขตแดน เมื่อตรวจสอบจากบันทึกการประชุมระหว่างคณะกรรมการฝรั่งเศส-สยามเพื่อการปักปันเขตแดนระหว่างอินโดจีนกับไทย ค.ศ.๑๙๐๘ (พ.ศ.๒๔๕๑) แล้วแนวเขตแดนดังกล่าวลากไปตามลำน้ำคลองด่านจนถึงยอดเขาดินเขาตาร็อก ซึ่งบริเวณเชิงเขาเป็นต้นกำเนิดลำน้ำ แต่ปัจจุบันจุดต้นกำเนิดลำน้ำนั้นได้เกิดการเปลี่ยนแปลงตามสภาพธรรมชาติและยังไม่สามารถตรวจสอบหาจุดที่แน่นอนได้จนกว่าจะมีการปักปันเขตแดนใหม่

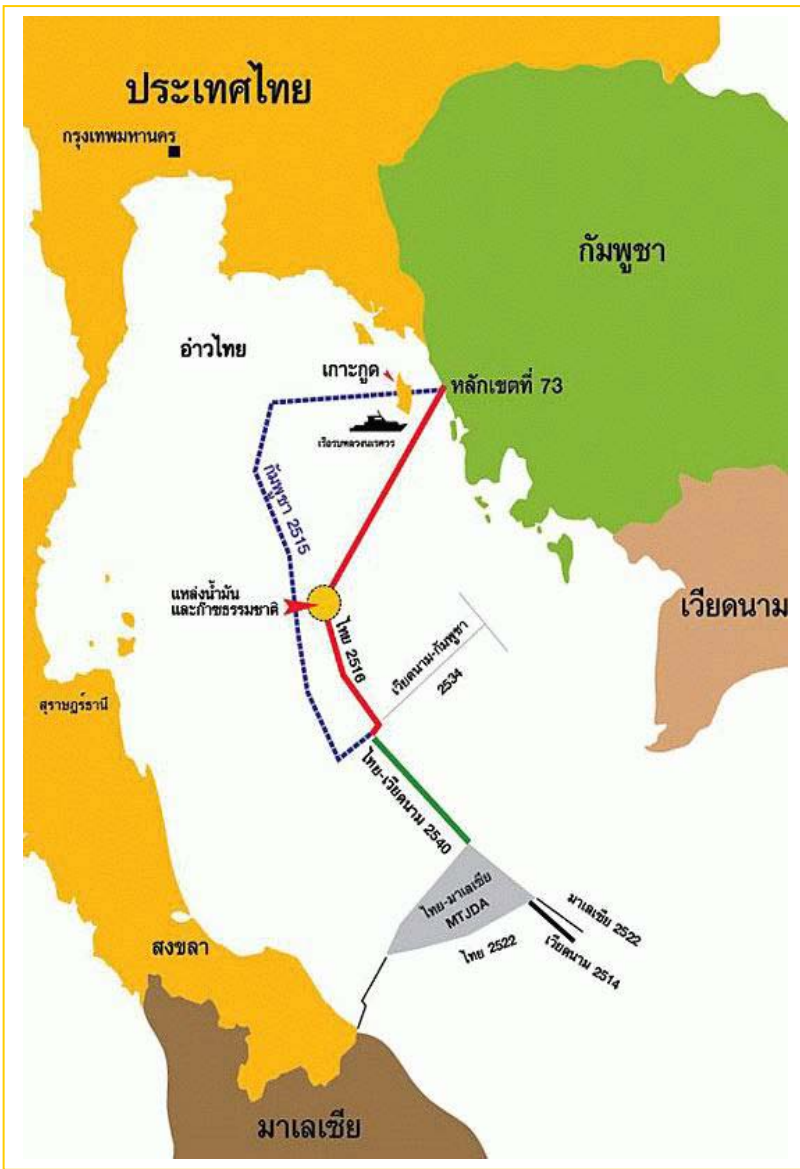

พื้นที่เขาตาร็อก อ.คลองหาด จ.สระแก้ว

๑.๔ พื้นที่เขาดะบานกะบาน อ.สอยดาว จ.จันทบุรี คือ พื้นที่สามเหลี่ยมที่เกิดจากทางน้ำไหลสองเส้นทาง ซึ่งปัจจุบันเป็นเขตปลอดทหารตามข้อตกลงร่วมกัน

๒. พื้นที่ทับซ้อนทางทะเล สภากฎบัตรศาสตร์ของอ่าวไทยที่ติดต่อกับทิศใต้ของกัมพูชามีความกว้างไม่มากนัก การที่ไทยและกัมพูชาต่างอ้างสิทธิในเขตน่านน้ำทางทะเลในอ่าวไทยฝ่ายละ ๒๐๐ ไมล์ทะเลตามอนุสัญญาว่าด้วยกฎหมายทะเลฉบับมองเตโกแบร์ย ค.ศ.๑๙๘๒ (พ.ศ.๒๕๒๕) ทำให้เกิดพื้นที่ทับซ้อนระหว่างกัน ได้แก่

๒.๑ เกาะกูดตอนล่าง การจัดทำหลักเขตแดนไทย-กัมพูชาทางบกได้นำมาใช้กับการกำหนดเขตทางทะเลตามสนธิสัญญาฝรั่งเศส-สยาม ค.ศ.๑๙๐๗ (พ.ศ.๒๔๕๐)^๓ ที่ให้เกาะกูดอยู่ในเขตแดนไทย แต่กัมพูชาถือว่าเส้นเขตแดนทางทะเลระหว่างไทยกับกัมพูชา คือ เส้นแนวโค้งจากหลักเขตแดนที่ ๗๓ ผ่านยอดสูงสุดของเกาะกูดตรงออกไปในทะเล ซึ่งกินพื้นที่พัฒนาร่วม (Joint Development Area : JDA) ที่เป็นแหล่งทรัพยากรธรรมชาติขนาดใหญ่ และล้ำเส้นเขตแดนของไทยเข้ามาด้วย จึงทำให้เกิดพื้นที่ทับซ้อนระหว่างกัน

๒.๒ อ่าวไทยตอนกลางและตอนล่าง ไทยและกัมพูชาเริ่มเจรจาแบ่งเขตไหล่ทวีป เมื่อ ค.ศ.๑๓ โดยที่ยังมิได้ข้อตกลงเป็นเอกฉันท์ ต่อมาในปี ๑๕ กัมพูชาได้ประกาศเขตไหล่ทวีปในอ่าวไทย และในปี ๑๖ ไทยได้ประกาศเขตไหล่ทวีปในอ่าวไทยด้วยเช่นกัน ทำให้เกิดพื้นที่ทับซ้อนกัน มีเนื้อที่ประมาณ ๒๗,๙๖๐ ตร.กม.^๔ ซึ่งปัจจุบันยังไม่สามารถเจรจาปักปันเขตแดนได้ ต่อมาในปี ๔๘ มีการสำรวจพบบ่อน้ำมัน-ก๊าซธรรมชาติขนาดใหญ่ในพื้นที่ ๒,๔๒๗ ตร.กม. ทางตอนใต้ของกัมพูชา โดยบริษัท เชฟรอน ของสหรัฐฯ (ซึ่งเป็นหนึ่งในบริษัทสัมปทานและเป็นบริษัทเดียวที่ได้รับสัมปทานในพื้นที่ทับซ้อน ทั้งจากรัฐบาลไทยและรัฐบาลกัมพูชา) โดยประเมินมูลค่าก๊าซธรรมชาติ ๓.๕ ล้านล้านบาท และน้ำมัน ๑.๕ ล้านล้านบาท^๕

กลไกหลักในการแก้ไขปัญหาพื้นที่ทับซ้อน (มาตรการ กฎหมาย ข้อตกลงต่าง ๆ)

๑. พื้นที่ทับซ้อนทางบก

๑.๑ สนธิสัญญาฟรังโก-สยาม ค.ศ. ๑๙๐๗ (พ.ศ. ๒๔๕๐) เป็นการปักปันเขตแดนทางบกระหว่างสยามกับอินโดจีนฝรั่งเศส ซึ่งเชื่อมโยงกับสนธิสัญญาเกี่ยวกับเขตแดนทางบกหลายฉบับ โดยไทยยอมเสียเมืองพระตะบอง เสียมราฐ และศรีโสภณ เพื่อแลกกับเมืองด่านซ้าย เมืองตราด และเกาะทั้งหลายซึ่งอยู่ภายใต้แหลมสิงห์จนถึงเกาะกูด

๑.๒ บันทึกความเข้าใจว่าด้วยการสำรวจและจัดทำเขตแดนทางบก (MOU) ระหว่างไทยกับกัมพูชา เมื่อ ๑๔ มิ.ย. ๕๓ โดยมีคณะกรรมการเขตแดนร่วมไทย-กัมพูชา (Joint Boundary Commission : JBC) เป้าหมายคือ กำหนดเขตแดนทางบกให้ชัดเจนตลอดแนว โดยมีประเด็นสำคัญคือจะไม่เปลี่ยนแปลงสภาพภูมิประเทศทางธรรมชาติตามแนวชายแดนและไม่ดำเนินการใดๆ จนกว่าจะมีการสำรวจและจัดทำหลักเขตแดนให้แล้วเสร็จ

๒. พื้นที่ทับซ้อนทางทะเล

๒.๑ หลักเกณฑ์การแบ่งเขตทับซ้อนของไหล่ทวีปตามอนุสัญญาว่าด้วยกฎหมายทะเลฉบับกรุงเจนีวา ค.ศ. ๑๙๕๘ ที่กำหนด “ไหล่ทวีป” คือพื้นดินท้องทะเลและดินใต้ผิวดินของบริเวณใต้ทะเลที่ประชิดชายฝั่ง แต่อยู่นอกบริเวณทะเลอาณาเขตจนถึงความลึก ๒๐๐ เมตร หรือเกินขีดจำกัดนั้นไปจนถึงที่ซึ่งความลึกของน่านน้ำเหนือที่นั้นสามารถใช้แสวงประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติในบริเวณดังกล่าวได้

๒.๒ หลักเกณฑ์การแบ่งเขตทับซ้อนของไหล่ทวีปตามอนุสัญญาว่าด้วยกฎหมายทะเลฉบับ มอนเตโกแบร์ ค.ศ. ๑๙๘๒ ที่กำหนด “ไหล่ทวีป” คือ อาณาเขตทางทะเลของรัฐชายฝั่งที่ประกอบด้วย

พื้นดินใต้ท้องทะเลและใต้พื้นดินใต้ท้องทะเลที่อยู่ถัดออกไปจากทะเลอาณาเขต โดยลักษณะที่ทอดยาวตามธรรมชาติไปในทะเลจนถึงขอบทวีป หรือจนถึงระยะความกว้าง ๒๐๐ ไมล์ทะเลของเขตเศรษฐกิจจำเพาะ

๒.๓ บันทึกความเข้าใจในข้อตกลง (MOU) ระหว่างไทย-กัมพูชา ๑๘ มิ.ย. ๕๕ มีคณะกรรมการเทคนิคร่วม (Joint Technical Committee : JTC) ในส่วนที่เกี่ยวข้อง คือ คณะทำงานไทย-กัมพูชา ว่าด้วยการแบ่งเขตทางทะเล มีเป้าหมายเพื่อแก้ปัญหาพื้นที่ทางทะเลที่เป็นไหล่ทวีปทับซ้อน ประมาณ ๒๗,๙๖๐ ตร.กม. โดยแบ่งการดำเนินการออกเป็น ๒ ส่วน คือ

- ส่วนเหนือเส้นรุ้งที่ ๑๑ องศาเหนือ ให้แบ่งเขตทางทะเล
- ส่วนใต้เส้นรุ้งที่ ๑๑ องศาเหนือ ให้พัฒนาเพื่อแสวงประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติได้ทะเลร่วมกัน

การดำเนินการต่อปัญหาพื้นที่ทับซ้อน ในด้านต่าง ๆ ที่ผ่านมา

๑. พื้นที่ทับซ้อนทางบก

๑.๑ การสำรวจและปักปันเขตแดนทางบก

ไทยและกัมพูชามีพรมแดนทางบกติดต่อกันประมาณ ๗๙๘ กม. ทั้งสองประเทศทำการปักปันเขตแดนร่วมกันครั้งแรก เมื่อ ๒๔๕๒ โดยใช้หลักเขตแดนที่ทำจากไม้จำนวนทั้งสิ้น ๗๓ หลัก ซึ่งอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของคณะกรรมการเขตแดนร่วมและคณะอนุกรรมการเทคนิคร่วม

๑.๒ คณะรัฐบาลไทย-กัมพูชา การประชุมหารือร่วมกันเมื่อ พ.ศ.๔๖ ใน ๓ ประเด็นหลักเพื่อให้เกิดประโยชน์ร่วมกัน คือ ๑) **ด้านการค้า** ที่ไทยกำลังถูกแย่งตลาดสินค้าจากประเทศเพื่อนบ้านหลังเหตุการณ์จลาจลเผาสถานทูตไทย ๒) **ด้านการลงทุน** กัมพูชาจะมีมาตรการคุ้มครองนักลงทุนต่างชาติอย่างเป็นทางการเป็นรูปธรรมเพื่อสร้างความเชื่อมั่นด้านการลงทุนแก่นักธุรกิจไทย และ ๓) **ด้านการท่องเที่ยว** เพื่อกระตุ้นให้นักท่องเที่ยวของสองประเทศเดินทางแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างกัน

๑.๓ การประชุมคณะกรรมการร่วมเพื่อพัฒนาปราสาทพระวิหาร เมื่อ ๒๕ มี.ค.๔๗ ณ กรุงเทพฯ โดยกระทรวงการต่างประเทศของไทยเสนอให้พื้นที่โดยรอบปราสาทฯ เป็นพื้นที่พัฒนาร่วมกัน ซึ่งกัมพูชายอมรับข้อเสนอดังกล่าวแต่ขอให้ไทยสนับสนุนการขึ้นทะเบียนปราสาทพระวิหารเป็นมรดกโลก^๖

๑.๔ การประชุมคณะกรรมการร่วมด้วยความร่วมมือไทย-กัมพูชา ระหว่าง ๗-๘ ก.พ.๔๙ ณ กรุงพนมเปญ ซึ่งที่ประชุมกำหนดให้มีการสำรวจเขตแดนทางบกให้แล้วเสร็จภายในปีดังกล่าว แต่ยังไม่สำเร็จ เนื่องจากมีปัญหาจากสิ่งปลูกสร้างที่รุกล้ำเข้ามาในแนวเขตแดน การทำลายสภาพภูมิประเทศตามธรรมชาติตามแนวเส้นเขตแดน และการถมดินเพื่อเบี่ยงเบนแนวทางเดินน้ำ

๑.๕ การเจรจาเกี่ยวกับปัญหาการปักปันเขตแดนในพื้นที่ทับซ้อน โดยกัมพูชาเสนอให้มีการเพิ่มช่องทางการท่องเที่ยวที่ด่านปอยเปต เพื่อได้ประโยชน์ร่วมกัน

๒. พื้นที่ทับซ้อนทางทะเล

๒.๑ การเจรจาปัญหาเขตแดนทางทะเลระหว่างไทย-กัมพูชา ครั้งที่ ๑ เมื่อ ๒-๕ ธ.ค.๑๓ ณ กรุงพนมเปญ โดยแสดงท่าทีทางกฎหมายและแนวคิดในการกำหนดเส้นเขตแดนทางทะเล ต่อมาได้หยุดชะงักลง เนื่องจากปัญหาการเมืองภายในของกัมพูชา

๒.๒ การเจรจาปัญหาเขตแดนทางทะเลระหว่างไทย-กัมพูชา ครั้งที่ ๒ เมื่อปี ๓๗ ผลการดำเนินการยังไม่ได้ข้อยุติ

๒.๓ การพัฒนาร่วมในบริเวณพื้นที่ไหล่ทวีปทับซ้อน โดยกำหนดให้มีการดำเนินงานด้านเทคนิคในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดอาณาเขตทางทะเล เพื่อแสวงประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติอย่างเต็มประสิทธิภาพร่วมกัน

๒.๔ ไทยและกัมพูชา ได้ร่วมพิจารณาแต่งตั้ง “คณะกรรมการเทคนิคไทย - กัมพูชา” ซึ่งจัดให้มีการประชุมครั้งแรกขึ้น เมื่อ ๖-๗ ธ.ค.๔๔ โดยกำหนดเขตทางทะเลต่อจากหลักเขตที่ ๗๓ บ้านหาดเล็ก ต.หาดเล็ก อ.คลองใหญ่ จ.ตราด ซึ่งเป็นจุดสิ้นสุดเขตแดนทางบกของไทย - กัมพูชา

๒.๕ ไทยและกัมพูชามีการเจรจาตกลงเรื่องพื้นที่ทับซ้อนหลายครั้ง แต่ยังไม่ประสบความสำเร็จ เนื่องจากปัจจัยด้านสัดส่วนผลประโยชน์ที่ไม่ลงตัว ดังเช่นกรณีการเดินทางเยือนกัมพูชาของ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร อดีตนายกรัฐมนตรี เมื่อ ๑๐ ส.ค.๔๙ มีการเจรจาเพื่อแสวงประโยชน์ร่วมกันในการสำรวจและขุดเจาะก๊าซธรรมชาติและน้ำมันในบริเวณพื้นที่ดังกล่าว ซึ่งไทยเคยเสนอแบ่งพื้นที่ทับซ้อนเป็น ๓ เขต โดยพื้นที่ตรงกลางใช้สัดส่วน ๕๐ : ๕๐ กัมพูชายอมรับข้อเสนอดังกล่าว ส่วนเขตด้านซ้ายและด้านขวากัมพูชาเสนอสัดส่วน ๙๐ : ๑๐ ขณะที่ไทยเสนอ ๖๐ : ๔๐ จึงยังไม่สามารถหาข้อยุติได้จนถึงปัจจุบัน^๗

บทวิเคราะห์

เมื่อได้ประเมินสภาพแวดล้อมและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับปัญหาพื้นที่ทับซ้อนบริเวณชายแดนไทย – กัมพูชาแล้ว ทำให้สามารถสรุปได้ว่าปัญหาดังกล่าวเป็นเรื่องละเอียดอ่อนที่มีประเด็นซึ่งอาจเป็นปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ และอาจนำไปสู่การเกิดความเสี่ยงอันจะนำไปสู่การเสียกรรมสิทธิ์เหนือดินแดน (Risks of Prejudice) ได้ การแก้ปัญหาดังกล่าวควรใช้หลัก การบริหารจัดการที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพเพียงพอที่จะสามารถทำให้ไทยไม่ตกเป็นฝ่ายเสียเปรียบในการเจรจา และเพื่อเป็นการบริหารจัดการความเสี่ยงในประเด็นที่มีความอ่อนไหว ซึ่งอาจทำให้เกิดผลกระทบต่อฝ่ายไทย ทำให้สามารถประเมินจุดวิกฤตในด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องได้ดังนี้

๑. ด้านการเมือง ประเด็นปัญหาพื้นที่ทับซ้อนระหว่างไทยกับกัมพูชายังเป็นประเด็นทางการเมืองซึ่งมีความอ่อนไหวและมีศักยภาพเพียงพอกับการนำไปสู่จุดพลิกผันหรือวิกฤตทางการเมืองของทั้งสองประเทศได้โดยง่าย

๒. ด้านเศรษฐกิจ กัมพูชามีทรัพยากรธรรมชาติค่อนข้างสมบูรณ์และมีมูลค่ามหาศาล โดยเฉพาะในพื้นที่ทับซ้อนทางทะเลไทย-กัมพูชา พบว่ามีก๊าซธรรมชาติและน้ำมันในปริมาณสูง แต่ยังไม่สามารถจัดสรรพื้นที่ดังกล่าวให้ลงตัวและขาดการบริหารจัดการที่เหมาะสม ซึ่งประเทศมหาอำนาจต่าง ๆ ได้มองเห็นถึงศักยภาพการลงทุนที่จะเอื้อประโยชน์ตอบแทนสูงสุดแก่ตน จึงพยายามเข้ามามีบทบาทร่วมในการกำหนดทิศทางแก้ปัญหาดังกล่าวอย่างมีนัยสำคัญแอบแฝง

๓. ด้านสังคม พื้นที่ทับซ้อนไทย-กัมพูชา เป็นชนวนปัญหาความขัดแย้งที่ยังไม่อาจหาบทสรุปได้อย่างชัดเจน ควรพิจารณาวิธีดำเนินการแก้ไขในแต่ละพื้นที่อย่างละเอียดรอบคอบ เนื่องจากส่งผลกระทบต่อในแง่สังคมจิตวิทยาโดยตรง โดยเฉพาะพื้นที่

ที่มีชาวกัมพูชาอาศัยอยู่ดั้งเดิมซึ่งยังมีความหวงแหนและรู้สึกเป็นเจ้าของในผืนแผ่นดิน เป็นปรากฏการณ์ของความเป็นชาตินิยม (Nationalism) จนอาจต่อต้านหรือไม่ยอมรับข้อตกลงต่างๆ ที่จะเกิดขึ้นระหว่างรัฐบาลของทั้งสองประเทศ และอาจนำไปสู่ปัญหาการล่องละเมิดสิทธิมนุษยชนได้หากขาดความชัดเจนของข้อตกลงในมิติต่าง ๆ

๔. ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี การสำรวจพื้นที่ทับซ้อนโดยใช้อุปกรณ์เทคโนโลยีที่ทันสมัยและมีประสิทธิภาพจะทำให้ข้อมูลที่ได้มีความชัดเจน ถูกต้อง เชื่อถือได้ ซึ่งผู้ที่มีความพร้อมมากกว่าจะใช้นโยบายเชิงรุกขยควมได้เปรียบจากการทำข้อตกลงสำรวจร่วมในพื้นที่ทับซ้อน (Joint Explore) และทำให้มีอำนาจต่อรองที่สูงกว่า

เมื่อเปรียบเทียบกับการปฏิบัติที่ผ่านมาของทางการไทย สามารถสรุปแนวทางในการแก้ไขปัญหาและรูปแบบของการดำเนินนโยบายเพื่อมุ่งลดเงื่อนไขของปัญหาที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ทับซ้อนในอดีตที่ผ่านมาได้ดังนี้

๑. กรณีพื้นที่ทับซ้อนไทย – มาเลเซีย : ไทยและมาเลเซียมีปัญหาทับซ้อนในการแบ่งเขตไหล่ทวีปบริเวณอ่าวไทยตอนกลาง เนื้อที่ ๗,๒๕๐ ตร.กม.^๕ ต่อมารัฐบาลไทยและรัฐบาลมาเลเซียได้ตกลงร่วมกันแสวงประโยชน์จากพื้นที่ทับซ้อนในสัดส่วน ๕๐ : ๕๐ และได้ลงนามในบันทึกความเข้าใจเพื่อก่อตั้งองค์กรร่วมไทย – มาเลเซีย (Malaysia – Thailand Joint Development Area : MTJA) สำหรับบริหารจัดการพื้นที่อ้างสิทธิ์ทับซ้อนที่เรียกว่า “พื้นที่พัฒนาร่วมไทย-มาเลเซีย (JDA)” เมื่อ ๒๑ ก.พ.๒๒ เพื่อรวมสิทธิแทนรัฐบาลทั้งสองฝ่ายในการดูแลสำรวจและแสวงประโยชน์จากทรัพยากรปิโตรเลียมร่วมกัน

๒. กรอบความร่วมมืออนุภูมิภาคุ่มแม่น้ำโขง (Greater Mekong Sub-region : GMS) เป็น

ความร่วมมือของ ๖ ประเทศ ได้แก่ ไทย พม่า ลาว กัมพูชา เวียดนาม และจีน (ยูนนาน) ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๓๕ โดยให้มีการสนับสนุนการจ้างงานและยกระดับความเป็นอยู่ของประชาชนในพื้นที่ให้ดีขึ้น และใช้ทรัพยากร ธรรมชาติที่ส่งเสริมกันอย่างมีประสิทธิภาพ

๓. กรณีพื้นที่ทับซ้อนไทย – เวียดนาม : ไทย และเวียดนามมีพื้นที่ทับซ้อนในอ่าวไทยเนื้อที่ประมาณ ๖,๐๗๔ ตร.กม.^๙ ก่อให้เกิดปัญหาที่สำคัญ ๒ ประการด้วยกัน คือ ๑) การทำประมงล้ำเขตแดน ๒) ปัญหาจากโจรสลัด โดยทั้งสองประเทศได้เริ่มเจรจากันในปี ๒๕๓๕ และมีการเจรจา รวม ๙ ครั้ง ในที่สุดทั้งสองฝ่ายได้ลงนามในความตกลงว่าด้วยการแบ่งเขตทางทะเลระหว่างประเทศ เมื่อ ๙ ส.ค.๔๐ ซึ่งแบ่งเป็นเขตไหล่ทวีปและเขตเศรษฐกิจจำเพาะ โดยไทยได้เนื้อที่ ๖๗.๗๕% ส่วนเวียดนามได้เนื้อที่ ๓๒.๒๕% ตามหลักการแก้ปัญหาความเป็นธรรม และเสมอภาค ทั้งนี้อาจวิเคราะห์ได้ว่าผลสำเร็จดังกล่าวเกิดจากความจริงใจในการแก้ปัญหาของผู้นำระดับสูง ใช้การเจรจาทางการทูตชั้นที่มิตรบนพื้นฐานกฎหมายระหว่างประเทศ รวมถึงการมีกลไกในการแก้ปัญหาที่มีประสิทธิภาพจากการจัดตั้งคณะกรรมการร่วมระดับสูงไทย-เวียดนามว่าด้วยการประมงและจัดระเบียบทางทะเล ในเดือน มี.ค.๓๘ และที่สำคัญพื้นที่ดังกล่าวเป็นเขตไหล่ทวีปที่ไม่มีประชาชนอาศัยอยู่ ทำให้การตกลงแบ่งเขตทะเล ลุล่วงไปได้ด้วยดี

๔. ความร่วมมือทางเศรษฐกิจลุ่มน้ำอิระวดี – เจ้าพระยา-แม่โขง (Ayeyawady-Chaophraya-Mekong Economic Cooperation Strategy : ACMECS) เป็นความร่วมมือทางเศรษฐกิจ ๕ ประเทศ ได้แก่ ไทย กัมพูชา ลาว พม่า และเวียดนาม เมื่อ ๑๒ พ.ย.๔๖ (ปฏิญญาพุกาม) เน้นความร่วมมือที่ปฏิบัติได้จริงและก่อให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม

อาศัยความได้เปรียบของแต่ละประเทศ บนพื้นฐานความสมัครใจ ยึดหลักฉันทามติและการแบ่งปันประโยชน์ที่เท่าเทียมกัน

จะเห็นได้ว่าที่ผ่านมารัฐบาลที่เกี่ยวข้องกับบริเวณดินแดนทับซ้อนทั้งสองฝ่าย ได้พยายามหาแนวทางแก้ไขปัญหาบริเวณพื้นที่ทับซ้อนทั้งทางบกและทางทะเลร่วมกันมาโดยตลอด เพราะต่างตระหนักดีว่าหากปล่อยให้ปัญหาดังกล่าวยืดเยื้อต่อไป อาจส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์ระหว่างประชาชนทั้งสองประเทศ ที่เคยมีปมขัดแย้งกันอยู่ภายในลึก ๆ มาก่อนและอาจจะยิ่งตอกย้ำให้ความรู้สึกเดิมที่เคยเปราะบางอยู่แล้วให้ถึงจุดแตกหักได้ในที่สุด ซึ่งแนวทางในการบริหารจัดการพื้นที่ทับซ้อนฯ ให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรมนั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่ทั้งสองประเทศต้องร่วมมือกันหาหนทางแก้ไขที่ยั่งยืนอยู่บนพื้นฐานของการได้ประโยชน์ร่วมกัน รวมถึงยึดถือกรอบการเจรจาภายใต้พื้นฐานและบรรยากาศของความเป็นมิตร และเพื่อนบ้านที่ดีต่อกัน

ข้อเสนอแนะ

เมื่อได้ประเมินข้อมูลที่เกี่ยวข้องและสภาพแวดล้อมของปัญหาดังกล่าวแล้ว สามารถสรุปแนวทางการดำเนินการแก้ไขปัญหาที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบันโดยมีรายละเอียดของการดำเนินการดังนี้

๑. ควรเจรจาทำความเข้าใจกันตามหลักการแก้ปัญหาที่เป็นธรรมและเสมอภาค (Equitable Solution) โดยมุ่งใช้หลัก/วิธีเส้นมัธยะ^{๑๐} (เส้นที่แบ่งครึ่งเขตเศรษฐกิจจำเพาะส่วนที่ทับซ้อน) ประกอบสภาพการณ์ทางภูมิศาสตร์และพฤติการณ์พิเศษ ตลอดจนใช้ทฤษฎีการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันที่มุ่งประโยชน์ด้านส่งเสริมการ

ท่องเที่ยวของสองประเทศเป็นสำคัญ โดยเฉพาะกรณีปราสาทพระวิหารอาจตั้งคณะกรรมการร่วมพัฒนาพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษปราสาทพระวิหารเพื่อบริหารจัดการร่วมกัน โดยกัมพูชาดูแลตัวปราสาท ส่วนไทยดูแลพื้นที่รอบบริเวณตัวปราสาท

๒. ให้มาตรการทางการทูตในการเจรจาแบ่งเขตทับซ้อนบนพื้นฐานกฎหมายระหว่างประเทศ โดยมุ่งทำความเข้าใจความตกลงแบ่งเขตทะเล (Delimitation) โดยทำสัญญาแบ่งเขตทับซ้อน(Delimitation Agreement)^{๑๑} จะทำให้ไทยได้รับประโยชน์มากกว่าการทำพื้นที่พัฒนาร่วม เนื่องจากทรัพยากรใต้ท้องทะเลอยู่ก่อนมาทางเขตไทย ตลอดจนเทคโนโลยีและคุณภาพแรงงานทั้งสองประเทศมีระดับที่แตกต่างกันมาก จึงไม่คุ้มค่าที่จะแบ่งทรัพยากรคนละครึ่งเหมือนกรณีมาเลเซีย ทั้งนี้ควรมุ่งเจรจาจุดพื้นที่ทับซ้อนบริเวณเกาะกูดให้มากที่สุด โดยแก้เส้นที่ลากผ่านเกาะกูดให้เป็นเส้นตรงต่ำลงใต้เกาะกูด เพราะเกาะกูดอยู่ในน่านน้ำไทยตามสนธิสัญญา ฟรังโก - สยาม ค.ศ. ๑๙๐๗ (พ.ศ. ๒๔๕๐) หากการเจรจาดังกล่าวไม่สามารถบรรลุผลได้ควรส่งเสริมให้มีการจัดตั้งองค์กรร่วมขึ้นมาบริหารพื้นที่เพื่อแบ่งสัดส่วนผลประโยชน์ร่วมกัน โดยใช้กลไกความร่วมมือระดับท้องถิ่นช่วยผลักดันความสัมพันธ์ระหว่างประเทศให้แน่นแฟ้นมากยิ่งขึ้น การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ให้ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับพื้นที่ทับซ้อนที่ไทยมีจุดยืนที่สำคัญ คือ การบริหารจัดการพื้นที่ทับซ้อนร่วมกัน โดยไม่ต้องทำให้เป็นปัญหาการเมืองระหว่างสองประเทศ และเร่งส่งเสริมโครงการพัฒนาความร่วมมือในพื้นที่ทับซ้อนทางทะเลเพื่อนำน้ำมันและก๊าซธรรมชาติมาใช้ร่วมกัน สร้างความเข้าใจที่ถูกต้องระหว่างประชาชนสองประเทศ และมีให้ปัญหาดังกล่าวขยายตัวไปสู่ความรุนแรงในอนาคต

๓. ในระหว่างที่ตกลงแบ่งเขตทับซ้อนไม่ได้ ไทยควรเจรจาทำข้อตกลงเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาประมง จัดระเบียบทางทะเล การสื่อสาร และ

การลาดตะเวนร่วมในพื้นที่ทับซ้อน^{๑๒} ทั้งนี้อาจพิจารณาออกกฎหมายเกี่ยวกับเขตเศรษฐกิจจำเพาะเพื่อกำหนดสิทธิอธิปไตยและเขตอำนาจในทะเล โดยใช้เทคนิคการแบ่งเขตเศรษฐกิจจำเพาะ^{๑๓} ตามหลักเกณฑ์ข้อ ๗๔ แห่งอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ. ๑๙๘๒ (พ.ศ. ๒๕๒๕) คือ ๑) ทำความตกลง ๒) ใช้หลักระยะห่างเท่ากัน ๓) พฤติการณ์พิเศษ^{๑๔} (การตกลงในรายละเอียดระหว่างรัฐที่มีปัญหาในเรื่องการกำหนดเขตเศรษฐกิจจำเพาะว่าจะหาหลักเกณฑ์ใดมาเป็นตัวกำหนดที่ไม่ก่อให้เกิดปัญหาในทางปฏิบัติ เช่น อาจกำหนดให้เป็นเขตการพัฒนาประมงร่วม) และ ๔) หลักความเป็นธรรมและเสมอภาค

๔. สนับสนุนให้ใช้หลักการยุติข้อพิพาทโดยสันติวิธีของสหประชาชาติ (ข้อ ๓๓) ได้แก่ ๑) การเจรจา ๒) การสอบถาม ๓) การประนีประนอมข้อพิพาท ๔) การไกล่เกลี่ยข้อพิพาท ๕) การชี้ขาดหรือตัดสินโดยอนุญาโตตุลาการ ๖) การยุติข้อพิพาททางศาล ๗) ข้อตกลงในระดับภูมิภาค และ ๘) คู่กรณีเลือกยุติข้อพิพาทโดยกรณีอื่น

๕. สร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับกัมพูชา ทั้งในด้านการศึกษา การเมือง วัฒนธรรม การฝึกอบรมวิชาชีพ ตลอดจนการเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมไทย - กัมพูชา เพื่อให้เกิดการขยายตัวของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในภูมิภาค

๖. รัฐบาลควรพิจารณาอบหมายให้สำนักงานสภาพความมั่นคงแห่งชาติ เป็นแกนหลักในการดำเนินงานประสานกับหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง อาทิ กรมอุทกศาสตร์ กองทัพเรือ กระทรวงการต่างประเทศ กรมแผนที่ทหาร กรมกิจการชายแดนทหาร กรมทรัพยากรธรณี และกรมประมง เพื่อให้การดำเนินการมีเอกภาพ รวดเร็วและมีประสิทธิภาพอย่างต่อเนื่อง

๗. ในระหว่างการดำเนินการเจรจาของทั้งสองประเทศ รัฐบาลควรเร่งสร้างความเข้าใจกับประชาชนให้ทราบถึงข้อเท็จจริงและความคืบหน้าของการดำเนินการในทุกขั้นตอนเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการนำไปเป็นประเด็นทางการเมือง หรือการสร้างผลประโยชน์ส่วนบุคคล ตลอดจนเพื่อป้องกันการปลุกกระแสชาตินิยมอย่างไม่ถูกต้อง ซึ่งอาจนำไปสู่ความขัดแย้งระหว่างประเทศได้

บทสรุป

การแก้ไขปัญหาพื้นที่ทับซ้อนเป็นเรื่องที่ละเอียดอ่อนลึกซึ้ง ต้องอาศัยความร่วมมือร่วมใจในการแก้ไขปัญหาอย่างจริงจังและต่อเนื่อง ปัจจัยสำคัญที่ไม่อาจทำให้ปัญหาดังกล่าวลุล่วงไปได้ด้วยดีนั้นอาจเกิดจากเหตุผลด้านอัตลักษณ์ของชาวกัมพูชาที่มีความภูมิใจในความเป็นชาติ มีอุดมการณ์ที่มั่นคง และมีจุดยืนร่วมกันในการตระหนักถึงอธิปไตย เกียรติภูมิ และผลประโยชน์ของชาติเป็นหลัก ซึ่งได้รับอิทธิพลมาจากการตกผลึกทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมในอดีต โดยที่ยังเคลือบแคลงสงสัยว่าไทยพยายามแทรกแซงและแผ่อิทธิพลครอบงำกัมพูชาตั้งแต่อดีตจนถึงหลังยุคสงครามเย็น และต้องการแสวงประโยชน์ด้านทรัพยากรจากกัมพูชาอย่างไม่ชอบธรรม จะเห็นได้ว่าปัญหาดังกล่าวเป็นประเด็นปัญหาที่ก่อตัวขึ้นตั้งแต่อดีตกาลและถูกฝังแน่นอยู่ในความรู้สึกที่ก่อให้เกิดมุมมองด้านลบต่อฝ่ายไทยเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน ซึ่งการประวิงเวลาเพื่อที่จะแก้ไขปัญหาดังกล่าวย่อมไม่ส่งผลดีต่อฝ่ายหนึ่งฝ่ายใด และในอนาคตหากการแก้ไขปัญหาดังกล่าวยังไม่บรรลุผลสำเร็จ อาจจะทำให้เกิดเป็นประเด็นความขัดแย้งขั้นรุนแรงถึงการทำสงครามเพื่อแย่งชิงดินแดนและทรัพยากรธรรมชาติในบริเวณพื้นที่ดังกล่าวได้ ตลอดจนอาจส่งผลให้เกิดกรณีพิพาทขั้นรุนแรงและขยายวงกว้างไปสู่การเป็นปัญหาด้านความมั่นคงในระดับภูมิภาคและระดับโลกได้ ดังนั้นจึงมี

ความจำเป็นที่หน่วยงานทั้งภาครัฐและหน่วยงานระดับภูมิภาคที่เกี่ยวข้องของทั้งสองประเทศ ควรริบหาแนวทางและมาตรการในการแสวงหาความร่วมมือและข้อตกลงร่วมกันในการบริหารจัดการบริเวณพื้นที่ทับซ้อน ทั้งนี้เพื่อหลีกเลี่ยงวิกฤตจากการที่ราคาพลังงานเชื้อเพลิงได้ปรับตัวสูงขึ้นอย่างมาก ซึ่งกำลังเป็นปัญหาอยู่ในปัจจุบันให้กลับเป็นโอกาสในการสร้างมูลค่าจากสินทรัพย์ทั้งทางบกและทางทะเลที่จะนำมาซึ่งความมั่งคั่งและผลประโยชน์ร่วมกันอย่างยั่งยืนของประชาชนทั้งสองประเทศ รวมถึงการดำเนินการเชิงรุกของฝ่ายไทยในการผลักดันให้การเจรจาและการดำเนินการปักปันเขตแดนทั้งทางบกและทางทะเลให้แล้วเสร็จโดยเร็ว มิฉะนั้นไทยอาจตกเป็นฝ่ายสูญเสียหรือเสียเปรียบอีกครั้งหนึ่ง เนื่องจากกระบวนการและขั้นตอนการเจรจาเพื่อตกลงในเรื่องเขตแดนและผลประโยชน์ร่วมกันระหว่างไทย-กัมพูชาอาจถูกแทรกแซงจากอิทธิพลของประเทศมหาอำนาจทุนนิยมที่มีท่าทีหรืออยู่เบื้องหลังการให้การสนับสนุนต่อฝ่ายกัมพูชาและต้องการแสวงประโยชน์ที่มีอยู่อย่างมากมายมหาศาลในบริเวณพื้นที่ทับซ้อนดังกล่าว เฉกเช่นเดียวกัน

สวศ.สปท.
๓๐ มิ.ย.๕๑

บรรณานุกรม

- ๑ อนุพงษ์ เผ่าจินดา, พล.ต. “ปัญหาชายแดนที่ส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทย-ราชอาณาจักรกัมพูชา.”, เอกสารวิจัยส่วนบุคคล วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร, ๒๕๕๓, หน้า ๓๐.
- ๒ แถลงการณ์ร่วมลงนามหนังกัมพูชาขึ้นทะเบียน “ปราสาทพระวิหาร.”, (ออนไลน์), แหล่งที่มา : <http://www.manager.co.th>, ๒๕ มิ.ย.๕๑.
- ๓ รองพล เจริญพันธุ์, “แนวทางยุทธศาสตร์ในการแบ่งพื้นที่ทับซ้อนในเขตทางทะเลไทย – กัมพูชา ด้านอ่าวไทย.”, เอกสารวิจัยส่วนบุคคลดีเด่น วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร, ๒๕๕๒, หน้า ๒๕.
- ๔ รองพล เจริญพันธุ์, “แนวทางยุทธศาสตร์ในการแบ่งพื้นที่ทับซ้อนในเขตทางทะเลไทย – กัมพูชา ด้านอ่าวไทย.”, เอกสารวิจัยส่วนบุคคลดีเด่น วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร, ๒๕๕๒, หน้า ๗๘.
- ๕ กรมเชื้อเพลิงธรรมชาติ กระทรวงพลังงาน, “การพัฒนาพื้นที่ทับซ้อนไทย – กัมพูชา.”, (ออนไลน์), แหล่งที่มา : <http://www.marinerthai.com>, ๕ มิ.ย.๕๑.
- ๖ ศักดิ์สิทธิ์ แสงชนินทร์, พ.อ. “บทความแสดงความคิดเห็น การขอขึ้นทะเบียนปราสาทพระวิหารเป็นมรดกโลกของกัมพูชา.”, สถาบันวิจัยทางยุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ, ๒๕๕๑.
- ๗ กรมเชื้อเพลิงธรรมชาติ กระทรวงพลังงาน, “การเจรจาพื้นที่ทับซ้อนทางทะเลไทย – กัมพูชา.”, (ออนไลน์), แหล่งที่มา : <http://www.dmf.go.th>, ๑๑ มิ.ย.๕๑.
- ๘ พื้นที่พัฒนาร่วมไทย – มาเลเซีย (เจดีเอ), (ออนไลน์), แหล่งที่มา : <http://www.geocities.com>, ๗ มิ.ย.๕๑.
- ๙ รองพล เจริญพันธุ์, “แนวทางยุทธศาสตร์ในการแบ่งพื้นที่ทับซ้อนในเขตทางทะเลไทย – กัมพูชา ด้านอ่าวไทย.”, เอกสารวิจัยส่วนบุคคลดีเด่น วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร, ๒๕๕๒, หน้า ๖๔.
- ๑๐ รองพล เจริญพันธุ์, “แนวทางยุทธศาสตร์ในการแบ่งพื้นที่ทับซ้อนในเขตทางทะเลไทย – กัมพูชา ด้านอ่าวไทย.”, เอกสารวิจัยส่วนบุคคลดีเด่น วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร, ๒๕๕๒, หน้า ๕๓.
- ๑๑ รองพล เจริญพันธุ์, “แนวทางยุทธศาสตร์ในการแบ่งพื้นที่ทับซ้อนในเขตทางทะเลไทย – กัมพูชา ด้านอ่าวไทย.”, เอกสารวิจัยส่วนบุคคลดีเด่น วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร, ๒๕๕๒, หน้า ๑๐๕.
- ๑๒ รองพล เจริญพันธุ์, “แนวทางยุทธศาสตร์ในการแบ่งพื้นที่ทับซ้อนในเขตทางทะเลไทย – กัมพูชา ด้านอ่าวไทย.”, เอกสารวิจัยส่วนบุคคลดีเด่น วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร, ๒๕๕๒, หน้า ๑๑๓.
- ๑๓ รองพล เจริญพันธุ์, “แนวทางยุทธศาสตร์ในการแบ่งพื้นที่ทับซ้อนในเขตทางทะเลไทย – กัมพูชา ด้านอ่าวไทย.”, เอกสารวิจัยส่วนบุคคลดีเด่น วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร, ๒๕๕๒, หน้า ๑๓๑.
- ๑๔ จุมพล สายสุนทร, ศ.ดร., “เทคนิคทางกฎหมายในการกำหนดเขตเศรษฐกิจจำเพาะ.”, (ออนไลน์), แหล่งที่มา : <http://www.lawonline.co.th>, ๑๕ มิ.ย.๕๑.